Gert Persson

En intervju av Julia Peralta

27 november 2007

Intervju 57

Från matematikmaskin till IT

Denna intervju har genomförts inom ramen för projektet Från matematikmaskin till IT som är ett samarbete mellan Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria vid KTH, Dataföreningen i Sverige och Tekniska museet finansierat av Riksbankens Jubileumsfond och Stiftelsen Marcus & Amalia Wallenbergs minnesfond. Originalinspelning och transkript finns tillgängliga på Tekniska museet i Stockholm. Intervjun bör refereras på följande sätt:

Gert Persson, del II, intervju från 2007 av Julia Peralta, Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria, KTH, Stockholm.

Nyckelord: DAFA, Datainspektionen, Datalagen, FADIR, Jan Freese, IBM, MMN, RAFA, Statskontoret, SCB.

Abstract

This interview with Gert Persson was conducted at the Royal Institute of Technology (KTH) in Stockholm by Julia Peralta on 30 October 2007. It covers Persson's work experiences in some important institutions like MMN, SCB and DAFA. Altough Persson never took studied at the university, he was able to get significant positions within Data processing labs in the public sector through a wide personal network of contacts. He held a position as an operations manager at SCB between 1965 and 1970 and became in charge of planning and development at DAFA when it was established in 1970. In this interview Persson also shares his opinions and knowledge concerning the formation of Statskonsult and DAFA. During a short time Persson also worked at Statskontoret and was, among other things, involved in the RAFA-utredningen. Finally Persson tells us about his work with the Swedish postal Office as an administration manager. This was to be his last position before retiring in 1993.

Informant: Gert Persson
Intervjuare: Julia Peralta
Datum: 27 november 2007
Plats: Stockholm

Julia Peralta: Idag är det den 27 november och jag sitter tillsammans med Gert Persson och vi skall göra en uppföljningsintervju, eller fortsätta att prata med Gert om hans erfarenheter. Förra gången så pratade vi ganska mycket runtomkring ditt arbete vid DAFA. Och sedan så småningom så slutade du och jobbade för Statskontoret och…

Gert Persson: Ja, det var tillfälligt jag hade uppdrag där.

Julia Peralta: Gjorde några utredningar?

Gert Persson: Ja.

Julia Peralta: Ja. Precis. Vad jobbade du sedan med?

Gert Persson: Datainspektionen, 1979 till 1986. Då var jag teknisk direktör vid Datainspektionen, fina titlar.

Julia Peralta: Var du det under hela tiden, Gert?

Gert Persson: Under hela tiden på Datainspektionen, ja. Det var en sådan där tjänst som inte krävde att jag var på Datainspektionen ständigt. Utan jag hade fått en sådan tjänst att jag kunde låna ut mig till en massa andra ställen. Så att, ja, i princip så drev jag, eller kunde ha drivit konsultverksamhet bredvid tiden som jag jobbade på Datainspektionen. Anledningen till att det blev så här, är att jag kände Jan Freese väldigt väl, eller hade lärt känna honom ganska väl i samband med en utredning där jag hade ganska kritiska synpunkter på själva utredningsresultaten och han delade de uppfattningarna, men han ville ändå att det skulle skrivas en rapport med anledning utav utredningen. Därför att det skulle vara grunden för Datainspektionens bildande egentligen, 1973. Så att därigenom så var Jan Freese och jag, ja, vi vart kompisar istället för chef och icke-chef. Så att vi jobbade ihop på det här sättet under ganska lång tid, ca 8 år. Det tog inte slut i och med att jag slutade på Datainspektionen. Utan anledningen till att jag slutade på Datainspektionen var att han slutade. Han fick annat jobb och då tänkte jag att då skall inte jag gå omkring på Datainspektionen när inte han är kvar. Så att jag blev uppringd helt enkelt, utav Postens generaldirektör som jag kände sedan tidigare. Och det var ett egendomligt besök egentligen. Men i alla fall så talade han om att han hade omorganiserat Posten ganska ordentligt, men han var inte nöjd med resultatet för ingen brydde sig om liksom hur organisationen såg ut, utan alla var som tidigare, varje jobb de hade var för sig och brydde sig inte om andras uppgifter. Och det blev ett samtal som kom att bli flera timmar på eftermiddagen och det resulterade i att jag började som anställd på Posten. Eftersom man hade fått klart från sig att jag skulle börja röra i Posten, ganska radikalt faktiskt, förändringarna i Posten. Och detta var då 1987. Och där var jag tills jag gick i pension när jag fyllt 60, förtidspension beroende på att det var en del utav förutsättningarna för att jag skulle börja att jag kunde få gå i pension när jag fyllde 60. Och sedan har jag varit konsult egentligen. Jag har jobbat på Tekniska Högskolan som lärare, framför allt som den som skall hålla ordning på magisterstudenterna, Gotland var ju en utbildningsanstalt där som tillhör KTH, på den tiden. Numera tillhör den, minns jag inte helt, det är väl Linköping antar jag. Jag har liksom aldrig sökt ett jobb, utan jag har varit tillgänglig. Det har varit en

förmån kan man säga, jag har aldrig i mitt liv sökt ett jobb. Under en tvåårsperiod 1981-1983 var jag till exempel Manager for Hire vid Försvarets materielver. Har bara svarat ja eller nej. Mest ja, när det var roligt. Om det inte var rolig hade jag sagt nej.

Julia Peralta: Och det har varit mycket kontakter?

Gert Persson: Ja, det har det varit. Det har varit så pass mycket kontakter att jag kan inte hålla reda på det nu efteråt, lite för många människor. Men sedan har jag undervisat i matematik och sådant där, det har ju varit innan några år 1958-1962, och återigen en massa människor som man träffade. Dem kommer man ju heller inte ihåg, självklart.

Julia Peralta: Men Gert, om vi går tillbaka till din tid på Datainspektioner, vad bestod dina arbetsuppgifter av?

Gert Persson: Mina arbetsuppgifter bestod utav av att finnas till handas. Det var jurister resten av de anställda och de måste alltid kunna kontrolleras, kolla i alla fall mer än tekniker, så att de inte klafsade iväg verklig grund utan att veta vad det verkligen innehöll då. Så att det var väl det som var min uppgift, vara allmänt tillgänglig för samtliga som var anställda där. Och det gick bra, tycker jag. Det var trevligt i den meningen att jag kunde göra ungefär vad jag ville.

Julia Peralta: Ja. Det fanns ett utrymme att…

Gert Persson: Det fanns ett utrymme som var enormt under de åren jag jobbade där. När Datainspektionen bildades 1973, hävdade Jan Freese att den här myndigheten kom att bli omskriven, för det menar han att den kommmer att förändras, ganska ofta. Och han höll med, den kom att bli omskriven och den har också blivit omskriven i dubbel mening minst. Åtminstone en gång om året är det mycket, mycket skriverier i pressen om just Datainspektionen. Vad den gör och vad den inte gör. Och just nu verkar man mest intresserad av vad den inte gör. Men tyvärr är det så att Datainspektionen har ju blivit ganska ordentligt förändrad vad gäller dess arbetsuppgifter och de arbetsuppgifterna som är viktiga, de finns inte kvar, det är ingen som har de arbetsuppgifterna att i första hand skydda den personliga integriteten, kanske inte Datainspektionens heller. Datainspektionen är väldigt smal i sitt sätt att arbeta i dessa tider.

Julia Peralta: Kan du berätta lite mer ingående på vilket sätt du menar att det har förändrats.

Gert Persson: Ja, det har förändrats i den meningen att det man från början skulle värna, den personliga integriteten, den finns ju inte längre utan den är ju utspridd över annan lagstiftning. Andra myndigheter har fått uppgifter som är väsentligt integritetskränkande faktiskt. Faktum är att i lagens mening har de rätt att göra integritetsintrång, andra myndigheter, och det skall Datainspektionen då försöka följa upp, vilket de inte har tillräckliga resurser för. De har vare sig resurser eller uppgift att göra det, enligt mitt sätt att se det. Men jag lämnade ju Datainspektionen samtidigt som Jan Freese, det var 1986, så att det är länge sedan. Så den har ändrats en hel del sedan dess, men inte, enligt min mening, bara till det bättre.

Julia Peralta: Finns det någon myndighet idag som har den översynen över din personliga, som månar om den personliga integriteten, tycker du?

Gert Persson: Ja, det är Datainspektionens uppgift enligt vad som har sagts. Men i verkligheten är det inte den uppgiften de har, utan det är ingen som har den uppgiften i Sverige.

Julia Peralta: Nej, okej. Vad är det dess egentliga, verkliga uppgift. Vad sysslar de med idag om du tänker på det?

Gert Persson: Ja, det kan jag inte säga för det vet jag inte. Jag har inte haft kontakt med dem på ganska länge. Men de svarar på frågor, bedriver utredningar och annat sådant där, så att säga, och det verkar, vad jag kan förstå, inte vad som ursprungligen avsågs. Om jag får säga min mening så tror jag att den är ganska tam för att inte säga, deras uppgifter är egentligen mest intill ingenting, inte vad gäller den ursprungliga avsikten.

Julia Peralta: Den ursprungliga avsikten var just att…?

Gert Persson: Stärka den personliga integriteten.

Julia Peralta: Och det tycker du att…?

Gert Persson: Det är ingen som har i dagens läge. Det är min uppfattning.

Julia Peralta: Nej. Men det tyckte du att, eller det tycker du än i dag att ni gjorde då?

Gert Persson: Nej, det gjorde vi inte då heller. Därför att man inte fick igenom det. Det är så att i det politiska området finns ju olika uppfattningar i sådana frågor. De som ansåg att den personliga integriteten egentligen inte borde ha något skydd, var den socialdemokratiska riksdagen, riksdagsledamöterna. De har ju alltid haft den uppfattningen att människorna tillhör staten, och då behöver de ju inte ha något skydd för den personliga integriteten; personlig integritet skall de inte ha, eftersom de ju alltid skall stå till statens förfogande. Det är lite, kanske tillspetsat uttryckt men det är i alla fall den uppfattning jag har hävdat i många år. Därför att det inte blivit vad det borde ha blivit utav Datainspektionen.

Julia Peralta: Vad var det då, Datainspektionens huvuduppgifter, när du jobbade?

Gert Persson: Ja, det var det jag sade, att den ska, deras huvuduppgift är att skydda den personliga integriteten.

Julia Peralta: Jo, men vad var den om de inte har gjort det. Vad gjorde den istället?.

Gert Persson: Ja, de har ju egentligen tittat på ansökningar och liknande utav system som kan byggas och sådant där, det har de gjort, en hel del. Och så har de givetvis skickat, skapat och gjort väldigt mycket information och det är viktig, att den informationen som har kommit därifrån om vad personlig integritet egentligen är och innebär, men om den har spritts i den omfattning som verkligen behövs, det kan jag inte bedöma. Men det är inte tillräckligt.

Julia Peralta: Men det var då du hade den här uppgiften…?

Gert Persson: Jag hade uppgiften att stå till förfogande för Datainspektionens tjänstemän eftersom jag då var tekniker och de är jurister. Så att de behövde ha viss hjälp.

Julia Peralta: Du hade den tekniska kunskapen?

Gert Persson: Ja, det har jag. Under en period där var jag ensam om det. Sedan har det ju kommit ett antal tekniska direktörer in på Datainspektionen också och det är väldigt bra att de har kunskap.

Julia Peralta: Var du ensam under hela den här perioden?

Gert Persson: Ja, det var jag faktiskt.

Julia Peralta: …om den uppgiften eller fanns det, hade du medarbetare med liknande kunskaper.

Gert Persson: Nej, jag var helt ensam. Det fanns ju naturligtvis även jurister som kunde en del om datafrågor.

Julia Peralta: Helt ensam?

Gert Persson: Ja, och dessutom hade jag en väldig massa konsultuppdrag bredvid som faktiskt Jan Freese tyckte att jag skulle ta. Ja, jag skulle kunna räkna upp ganska många sådana här uppdrag, ja, här är ett antal i alla fall. Näringslivets Telekommitté SISU, Futurum och Posten, som jag faktiskt hade kontakt med redan innan jag blev anställd. Och ja, de som har flyttat till Gotland, de tillhör det där gänget också. Jag hade även uppdrag från Tipstjänst som sköter alla spel och liknande för att där finns ju personlig integritet så att det skriker om det, egentligen i alla sådana där spel. Och jag åkte runt med deras jurister och till Amerika i ett par omgångar och visade vem de skulle fråga inom sitt område. De var bara jurister, de kunde egentligen inte innehållet i vad de skulle syssla med, av naturliga skäl för att det hade aldrig funnits behov av det tidigare. Nu behövdes det eftersom Tipstjänst skulle organiseras så att många av deras ”lägre personal” skulle bli överflödiga. Ja, det var ganska intressant faktiskt, det där att ha kontakt med ledningen i det där företaget.

Julia Peralta: Ja. Men hur upplevde du det här samarbetet eller den här relationen till en helt annan yrkeskår, till jurister?

Gert Persson: Ja, inga problem med det.

Julia Peralta: Det var ingen…?

Gert Persson: Nej.

Julia Peralta: Det var inga språkliga svårigheter?

Gert Persson: Nej, nja, tekniska språkligheter, tekniska, självklart, jag menar, jag hade mitt språk och de hade sitt språk och det var inte detsamma, men, vi brukade alltid kunna mötas.

Julia Peralta: Ja. Du upplevde det inte som något problematiskt att jobba med dom?

Gert Persson: Nej, nej inte det minsta.

Julia Peralta: Och det var första gången du arbetade med jurister i en sådan omfattning?

Gert Persson: Ja, i en sådan omfattning, ja. Annars hade jag ju egna jurister som jag var chef för på DAFA, som sagt, men de skötte ju sitt jobb. Och jag blandade mig inte i juridiken utan då gick jag alltid och frågade dom.

Julia Peralta: Ja.

Gert Persson: Jag har alltid haft rätt mycket folk, det har vart stundtals 6-700 personer, till exempel vid folkräkingar i SCB, men normalt, kring 400 personer. Och så har det väl varit under ett flertal år. Ibland har ju jag jobbat ensam, men det är något annat, utan personal, men har jag lämnat ett jobb så är jag van vid att börja om ifrån börjat. Och det är bra. Det är glädjande. Väldigt skojigt.

Julia Peralta: Gert, upplevde du att det var stora skillnader i ditt arbete, ditt sätt att arbeta nu i relation till hur du hade arbetat tidigare, då med DAFA och…?

Gert Persson: Självklart. Och orsaken till det är den tekniska utvecklingen. Helt och hållet.

Julia Peralta: Berätta.

Gert Persson: Ja, det är, jag menar, det är helt andra saker som hänt. När jag jobbade tidigare på Matematikmaskinnämnden för att ta att exempel, då såg tekniken ut på ett visst sätt. Då var det 16 personer i hela Sverige som jobbade med ADB-teknik som, man kallade det för. Idag är det ju förmodligen minst 160 000 som jobbar med detta. Så att allting förändras och det måste man leva med. Men exakt hur det förändras, jag kan säga enklast, allt har förändrats. Det finns ingenting som ser likadant ut idag som det gjorde i slutet på 19- från 80-talet, på 40-talet eller 50-talet, inte någonting. Det kommer säkert Per Svenonius också att säga att det ser annorlunda ut nu än vad det gjorde då. Det är korrekt.

Julia Peralta: Kan du nämna några saker som är väldigt påtagliga, som har förändrats?

Gert Persson: Ja du menar…

Julia Peralta: När det gäller tekniken.

Gert Persson: Datorer finns ju i var mans egendom idag, nästan. Man lär sig använda datorer innan man lär sig läsa i grundskolan. Det är den kanske främsta utvecklingen som går i den riktningen. Jag levde en gång i tiden i den tron att man skall inte ha en dator i sin hand före man har kommit i de högre områdena, till exempel i sexan, sjuan och åttan, därför innan skall man lära sig läsa och räkna och sådant innan man börjar använda datorer. Men det har ju förändrats. Nu kan man inte räkna. Om man skall betala till exempel till någon person som man köper någonting av i vilken affär som helst, så börjar det alltid diskuteras hur mycket, de kan inte, huvudräkning kan man inte idag. De kan inte lägga ihop tre och sju och femton eller något sådant där eller något annat, utan då skall man gå in i kassaapparaten eller på annat sätt. Jag menar på att matematikutvecklingen i Sverige är direkt dålig. Den är förskräckligt dålig. Det är ett direkt hinder emot ungdomarna, att de inte kan lära sig räkna. Det låter grovt, men jag har den uppfattningen, faktiskt. Det

har blivit så, tyvärr. Och då kan man ju säga, vad är orsaken till detta. Ja orsaken är ju, tråkigt nog, att det är datautvecklingen som är orsaken till det. Nu kostar en dator 3 000 kronor och tidigare kostade den mint 30 000 kronor och idag så finns det datorer att köpa för småpengar. Och man, varje dag får man ju en adress, eller rättare sagt en annonsbilaga, där det är bara datorer, bara datorer, bara datorteknik. Och det är datateknik i telefonen och det är datateknik på alla möjliga områden. Det är ju en datateknisk utveckling som har i mångt och mycket förstört för människorna, men samtidigt varit mycket positivt och svårigheten att få detta balanserat, den är faktiskt stor, enormt stor är den… Och den är inte lätt heller.

Julia Peralta: Har det skett någon förändring i synen på tekniken under den här tiden?

Gert Persson: Ja. Det har det.

Julia Peralta: Om du tänker på hur det var när du började jobba på Matematikmaskinsnämnden och sedan hela tiden.

Gert Persson: Ja, då var det ju egentligen ingen som hade några synpunkter på teknik, i varje fall inte datatekniken, eller det man kom att kalla för datatekniken. Det var ju ingen som visste om det, nästan ingenting. 16 personer som jobbade med det och kanske, säg att det var kanske ett hundratal till; FOA till exempel låg ju väldigt långt fram i tiden i utvecklingen. Så att de kunde säkert, men de sysslade med saker som var hemliga… Men idag, ja, mina barnbarn till exempel, de har varsin dator. Jag har inte gett dem det.

Julia Peralta: Vad sade du?

Gert Persson: Jag har inte köpt datorn åt dem utan det är deras föräldrar som har gett dem datorer.

Julia Peralta: Hur gamla är dom?

Gert Persson: Ja den äldsta är 22 så det är inget märkvärdigt, men den yngsta är ju bara 12 år. Men han började tala om datorer när han var en fyra, fem år. Då ville han ha en dator. Han frågade morfar, ”kan morfar köpa en dator?” Och jag sade rakt ut, nej. Det får du inte… Du får blir åtminstone 10, 12 år innan det är dags för dig att syssla med datorer. Och deras mamma, det vill säga min dotter, hon håller med om detta, faktiskt. Och det är roligt. Jag påstår inte att det här är något skrämmande, men det är en teknisk utveckling som man kan ifrågasätta om den är nödvändig i alla avseenden.

Julia Peralta: Men synen var, om vi går tillbaka till 60-, 70-talet, det var väldigt mycket optimism och mycket positiv inställning till tekniken. Upplevde du det att det var det även under 80-talet. Har det varit det under hela tiden?

Gert Persson: Ja, det har det verkligen.

Julia Peralta: Okritiskt förhållningssätt?

Gert Persson: Ja, och det okritiska förhållningssättet har berott helt och hållet på okunskap. Så att det är egentligen ganska naturligt att det blir så på grund utav att man inte

kan att man inte vet vad det är man sysslar med och då tror man att allting är bra och att det är så bra så de inte själva kan förstå det och, ja så är det.

Julia Peralta: Sedan gick du vidare till Posten?

Gert Persson: Ja. Det var, som sagt så, att jag blev uppkallad utan någon omtalad insats till generaldirektören som hette Bertil Zachrisson. Han var politiker, det har alltid varit socialdemokratiska politiker som har blivit generaldirektörer för Posten. Så har det varit i många herrans år, ända sedan 1600-talet. Och han var också riksdagsman för socialdemokratin. Och, som jag nämnde, så hade vi träfats i någon utredning. Jag har väl deltagit i rätt många utredningar. Men, det hade med stat och kyrka att göra, en utredning. Där hade vi träffats för att jag hade blivit inkallad i stat- och kyrkutredningen och han var som politiker medlem i utredningen och han kom ihåg det tydligen. Vi hade kommit ganska väl överens. Så han ringde upp mig och bad mig komma över och prata, men jag visste till en början inte vad han ville prata om så jag kom över bara för att jag kände honom. Och resultatet blev ju då att han berätade om Postens nya organisation; han var frireligiös så att han borde ju rimligen inte svära, men han gjorde det vid detta tillfälle. Han talade om att ”nu har jag ändrat Posten och nu har vi fått två olika huvudavdelningar inom Posten [Brev och Paket, samt Giro och Kassa] och ute på verksamheten, så att säga, där det värsta är att de inte vill göra vad jag vill. Jag har 42 Postverk nu, istället för ett”, ungefär så, men kanske inte exakt, men med de orden sa han. Jaha, sade jag, vad skall jag göra åt det? Ja, du kan komma hit och hjälpa till så får vi se vad du lyckas med. Det var ungefär, kom hit och tyck till någonting, ungefär så där var det och det kan man inte säga nej till. Det var i denna vevan då Jan Freese hade slutat på Datainspektionen också, så det passade väl i tiden, kanske förmodligen var det han som hade sagt någonting på Postverket om att, fråga mig eller något sådant där. Jag vet inte men jag antar det, för att det kan jag tänka mig. Nu är han ju död så nu kan man ju inte fråga honom ifall det var han som var orsaken till att jag hamnade i Postverket. Det var Postverk, då. Nu är det Posten Aktiebolag. Det berodde inte på bolagiseringen att jag slutade, jag hade kommit överens om att jag skulle få gå när jag fyllde 60 år vad. Och de gjorde jag också månaden efter.

Julia Peralta: Men Gert, vad var dina arbetsuppgifter då?

Gert Persson: På Posten? Att se till att Posten så småningom kom att bli en organisation som samverkade. Det var min uppgift. Men sedan bytte man generaldirektör och istället kom Ulf Dahlsten in som generaldirektör för Posten. Och han ville ju inte ha människor som bara går omkring liksom och ha osäkra arbetsuppgifter, så jag blev chef för Postens Administration, ”administrativ service”, hette det då. Det var en liten grupp med 450 anställda ungefär. Och det var en blandning utav allt, alltifrån poliser till jurister och programmerare ungefär. Poliser fanns också för att Postens polis fanns placerad där. De hade sju ordinarie poliser som var anställda. De var utlånade utav Rikspolisstyrelsen och deras uppgift var att kontrollera att folk inte stal, det som skickades med Posten och sådant.

Julia Peralta: Jaha, okej.

Gert Persson: Så det var en särskild uppgift, att hålla ordning. Hålla ordning på det, det behövde jag inte göra, för det gjorde de själva.på ett alldeles utomordentligt sätt, men eftersom jag var chef för organisationen så var jag tvungen att veta ungefär vad de gjorde. Så att jag antingen kunde säga att det här kan vi inte genomföra eller detta kan vi inte

genomföra så, låt dem arbeta. Så att jag lade mig i deras arbeten, det skulle jag inte när det var hemligt.

Julia Peralta: Nej, hur länge var dom, hur länge var det så, fanns det poliser. Eller det kanske det gör än idag?

Gert Persson: Ja, det var långt innan och det är så idag också, såvitt jag vet. Postpolisen kallas det för, det var alltså inte polis inom posten utan, jo polis inom Posten i meningen att de var anställda där, men de betjänade ju allmänhetens, det var allmänhetens saker de skötte. De skulle, eller ja, rycka in om det var någonting som inte fungerade som det skulle, stölder och, ganska, både inom Posten, men även andra stölder som inträffade, till exempel när man skickade ett brev eller paket och sådant där som försvann.

Julia Peralta: Och här förändrades dina arbetsuppgifter ytterligare, i relation till matematikmaskinsnämnden…

Gert Persson: Ja, det var ju historia. Det hade ingenting med matematikmaskiner att göra. Utan anledningen till att jag blev involverad var förmodligen att jag hade en allmän kunskap om matematik och om teknik. Men själva tekniska kunskaperna, de hade ju jag förlorat för länge sedan. De kan man ju inte ha kvar om man inte jobbar dagligen med tekniken.

Julia Peralta: Nej, om man inte är uppdaterad?

Gert Persson: Det var ungefär 50 år sedan, som, när jag började, om jag räknar från Matematikmaskinnämnden 10 år framåt i tiden. När de 10 åren hade gått då var jag knappast någon tekniker längre, utan då var jag administratör som hade vissa kunskaper även om teknik. Så att egentligen är jag ju ingenjör, men att kalla mig för ingenjör, det är ju bara dumt för att jag kan inte mycket om teknik längre. Ja, så blir det. Ja, och det skäms inte jag för, utan jag tycker det är roligt med administration också.

Julia Peralta: Hur var det med, fortsatte synen på tekniken att vara positiv?

Gert Persson: Ja det måste jag ha, och det måste egentligen alla människor ha för tekniken är ju faktiskt en grund för mycket av utvecklingen även för individerna i Sverige, och i andra länder. Men ibland så har den spårat ur lite grann. Så har det vart i alla år, alla århundraden, så var det säkert även på Tutankamons tid för fyra och ett halvt tusen år sedan, långt före Kristus födelse. Fast den då hade andra uttryck, inriktning och det var andra former för det hela. Grunden var densamma.

Julia Peralta: Gert, rationaliseringen ...

Gert Persson: Rationaliseringen, ja.

Julia Peralta: Som var så himla stark under 60-talet. Fortsatte den att vara en central del av…?

Gert Persson: Ja, för en del företag, inte för alla, men för en del företag.

Julia Peralta: Posten vid den tiden…

Gert Persson: Ja, Posten entydigt, det var ca 83 000 anställda i Posten när jag började där, och det var ca 46 000 när jag slutade. Det är ett bra exempel på det, faktiskt. 83 000 var ju naturligtvis alldeles för mycket i sig. Så att mycket av den rationaliseringen kändes nödvändigt. Men så inträffade ju förändringar som gjorde att vissa saker helt enkelt försvann ifrån Posten sedan. Och så är det fortfarande och så kommer det alltid att förbli. Idag går man ju in till en affär, ifall man skall hämta ett brev, det var fullständigt otänkbart när jag var anställd inom Posten. Posten skulle då vara Posten och ingenting annat. Idag är det ju vilka affärer som helst som egentligen får fungera såsom ställföreträdande postverk.

Julia Peralta: Ja, just det.

Gert Persson: Och det anser ju nuvarande generaldirektören i Posten, att detta är en utveckling som är positiv. Jag tror inte han har folket, svenska folket med sig i det. Folket vill nog att Posten skall vara Posten, även om den är mindre, så är det ändå så att deras uppgifter är sådana som man inte skall lämna till vem som helst och definitivt inte till en affär som säljer och köper vad som helst. Jag tror det är väldigt svårt för de där affärerna som åtar sig detta, faktiskt. Det är svårare än vad det borde vara. Men sedan har vi Postgirot också, Postgirot kommer att försvinna helt, när det nu blir, till exempel i mitten på nästa år. Vad som kommer istället, det vet inte jag. Men mycket förändras, jag kan ta ett exempel; jag har inte använt Postgirot på de senaste fem åren. Jag har suttit hemma och gjort mina betalningar med min dator hemma.

Julia Peralta: Via nätet?

Gert Persson: Ja, visst. Men det finns ju människor som inte har någon dator. Och det finns ju människor som är i 80-, 85-årsåldern som inte kan, utan måste ha hjälp med att fylla i en blankett till exempel. Som sedan innebär att de då får ut sin pension eller vad det nu är för någonting den ”tekniska vägen”. Och detta är nog inte skött på ett, kanske, tillfredsställande sätt idag, ännu. Så att jag tror väl nästan att tekniken gör skada för många människor som inte kan utnyttja den tekniska utvecklingen för sin egen del, och det finns, så vi får väl acceptera att det alltid kommer att finnas. Men tyvärr är det väl så att alla inte accepterar det.

Julia Peralta: Om du ser det samhället vi har idag, var det här någonting ni pratade om?

Gert Persson: Nej, jag brukade alltid ha lite synpunkter på vad som kan komma att hända i framtiden. I en utav Freeses böcker har han faktiskt citerat mig ett antal gånger. Då jag har sagt att detta kan vi inte, detta bör vi inte göra i det svenska samhället. Och tyvärr så har jag fått rätt, flera gånger av det enkla skälet att även om jag nu i grunden, så att säga, varit tekniker så har jag väl den grundsynen att teknik kan inte få utvecklas hur som helst. Utan tekniken måste användas där den tjänar folket och inte där den bara utvecklas som teknisk pryl. Och i detta tror jag faktiskt jag kommer att få rätt, att det följer med mig i graven att jag har rätt på det här. Tekniken utvecklas ibland på ett område som inte är bra för folket, faktiskt. Det är många som tycker illa om när jag säger detta, men så jag kan bara upprepa det en gång till så att de förstår vad jag menar.

Julia Peralta: Om vi då går tillbaka till dina olika arbetserfarenheter och sådant. Förra gången berättade du om att de kvinnliga medarbetarna inte var så många, varken på DAFA eller den korta tiden du arbetade åt Statskontoret.

Gert Persson: DAFA hade ganska många.

Julia Peralta: Ja, just med hålkorts…

Gert Persson: Ja det var Statistiska Centralbyrån, där var det ju massor utav damer som satt och stansade hålkort. Men på DAFA behövdes inte detta för att då var hålkortens tid förbi. Men det var, för att ta ett exempel Jag behövde ju anställa programmerare och sådant där, och då fick jag reda på att det var folk nere i mittersta Småland ungefär, där det fanns utbildning utav datatekniker. Och jag anställde en hel klass och det visade sig vara mera kvinnor än pojkar i den här klassen. Och det visade sig att det var bara en som vi var tvungna att bli av med för att hon ine räckte inte till för jobbet. Men i övrigt så var de kvar länge. Så att inom DAFA var det större utjämning mellan man och kvinna än vad jag har upplevt tidigare.

Julia Peralta: Med samma arbete, eller liknande arbetsuppgifter eller…?

Gert Persson: Nej, det var huvudsakligen programmering, systemering.

Julia Peralta: Programmering och systemering.

Gert Persson: Ja, inte så mycket tekniska arbeten.

Julia Peralta: Där var det mest män.

Gert Persson: De var mest…

Julia Peralta: …män?

Gert Persson: Ja, det var det, det var ingen annan förstås. Men kvinnorna var ju en minoritet. Men jag tycker inte man skall tvinga fram ett system, utan det får bli vad det blir, systemmässigt, beroende på vem som är intresserad av vad. Och jag är mycket motståndare till det här med att man skall ha 60 procent utav den ena och 40 procent av den ena sorten, det är inte det det är frågan om, det är fråga om att folk har ett intressant arbete och att de tycker om det. Och sedan, jag menar, man kan tycka om att vara kock eller sjuksköterska, det finns många manliga sjuksköterskor idag för övrigt. Det finns, ja det finns faktiskt ibland majoritet för manliga sjuksköterskor. Och tidigare var det ju bara kvinnor. Så att den där blandningen, den kommer att bli naturlig efterhand. Och sedan är det dessutom inte alldeles onaturligt att det är en viss skillnad. Därför att vi är födda olika och kommer alltid att vara olika människor, kvinnor och män. Och det kan man aldrig, hur mycket politiker man än är och har en viss inriktning, vänsterpartiet till exempel, de har ju ganska extrema åsikter, tycker jag, de är orimliga i vissa avseenden och speciellt på den här sidan. Därför att de vill ha desto flera kvinnor desto flera vänsterpartister, men det tror jag inte är riktigt, faktiskt. Utan, jag tycker att detta är något som naturen skapar, om det blir olikheter. Det är ingenting som man kan ge sig in och peta på. Därför att då kommer man att hamna fel.

Julia Peralta: Gert, hur var det på Statskontoret? Var det en manlig dominans där igen?

Gert Persson: Det vet jag inte, jag tittade aldrig på det. Jag har som jag ofta påpekat, aldrig vart anställd på Statskontoret.

Julia Peralta: Nej, men när du gjorde utredningarna och så för…

Gert Persson: Ja, nej men då var det, ja det var väl alltid ca 2/3 med manliga inblandade, som var majoriteten och sedan var det alltid några som inte hade arbetsmöjlighet för tillfället. Men det var det ju inget fel på. Inga svårigheter.

Julia Peralta: Och hur var det vid Datainspektionen. Där var det jurister, var det lika manligt dominerat?

Gert Persson: Ja, det var en manlig dominans, men den var inte så där våldsamt markant, utan det var väl så, jag skulle tro idag att om vi tar 10 som ett exempel, så var det säkert nog fyra som var kvinnor. Men jurister, allmänt sett, där finns det många kvinnor. Jag tror ibland att de till och med är en majoritet. Jag vet inte men jag tycker mig ha läst den siffran när det gäller juristutbildning idag.

Julia Peralta: Och inom Posten?

Gert Persson: Ja, där var det ju helt olika arbetsuppgifter. Men när det gäller postkassörskorna exempelvis, då fanns det inte en enda man såvitt jag vet.

Julia Peralta: Men som du jobbade med?

Gert Persson: Alltså som jag jobbade med, ja det var ganska jämlikt, eller ganska likvärdigt, ungefär lika många av varje ungefär. Och detta av det enkla skälet att jag hade de uppgifter som jag hade, men sedan så var alla utredda på grundal av kompetens och intresse.

Julia Peralta: Administration?

Gert Persson: Ja, administration. På enheten Administrativ Service, jag tror det var 500 anställda eller något sådant där, så där var väl, ja jag skulle tro, 40 procent kvinnor och 60 procent män. Och det var ju någonting som jag fick överta, det var ingenting som jag skapade. Jag fick överta en avdelning.

Julia Peralta: Och vi, du var ju också med och deltog i flera utredningar.

Gert Persson: Ja, det var jag. Sedan var jag styrelseordförande i SISU, ”Svenska Institutet för Systemutveckling” och styrelseordförande i Utbildningsstiftelsen Futurum, styrelseordförande och tillförordnad vd i SSI-skolan, ordförande i Dataföreningens Företagskrets, ledamot i styrelsen för Näringslivets Telekommitté, ledamot i DSV**:**s referensgrupp för fyraårig magisterexamen, och så vidare. Och det var en väldig blandning. Och den fördelen har jag då haft, att jag har träffat både män och kvinnor i de olika verksamheterna, men den exakta fördelningen kan jag inte svara på. Man räknade dem inte, man jobbade med dom, jobbade tillsammans med dom.

Julia Peralta: Om du tänker på de här utredningarna, som till exempel RAFA., kommer du håg, det var ju väldigt mycket en rationaliseringsutredning.

Gert Persson: Ja, enbart. Det blev den allmänna försäkringen, som det hette. Då jobbade jag ihop med, ja vi nämnde namnet här tidigare. Ja, jag har svårt för namn ser du. Det har blivit så på gamla dagar. Dessutom är det ju så att jag har träffat många människor,

har inte haft anledning att komma ihåg alla dom. Men den här gossen i alla fall, som jag hade kontakt med på Riksförsäkringsverket och, RAFA. Och arbetsfördelningen mellan Riksförsäkringsverket och Försäkringskassan var jag också inblandad i. Annars hade jag aldrig kunnat göra någon nytta där. Och den framtida fastighetsdataverksamheten huvudsakligen, det var en utredning som hette FADIR, som Jan Freese och jag gjorde, utredningen alltså. Han fick lösa grejer som den hade utretts i ett antal olika sammanhang och den senaste utredningen, innan vi kom in i bilden, hade inte godtagits i riksdagen. Sedan som vi gjorde, Jan Freese och jag; vi läste igenom det, så skaffade vi en ny jurist som sekreterare och tittade på den en gång till, och sedan sade vi att det här är ju bra. Så vi skrev av den egentligen och så gjorde vi, gav ett annat resultat, ungefär samma grunder, men med ett helt annat resultat på samma material. Det var Sven Moberg som hade gjort utredningen före oss, och anledningen till att det blev så var förmodligen att det var regeringsskifte. Så vi gjorde egentligen så att vi skrev om den förra utredningen och så gjorde vi ett helt annat resultat, ett förslag som var helt annorlunda utformat. Och det blev ju också rabalder om det hela, för att socialdemokraterna tyckte att det var helt fel att behandla Sven Moberg på det här sättet. Men det var ju så att vi tyckte att resultatet var rätt vad gäller innehållet, men det var felaktigt beskrivet. Det skulle vara en annan inriktning, en annan, för att tala i klartext, politisk inriktning. Det skulle inte vara ett i förväg givat resultat, ett socialdemokratiskt resultat, utan det skulle bli ett resultat ifrån borgerligheten. Så att det var ju egentligen lurendrejerier, kan man säga. Sossarna tyckte det, men vi tyckte att det var ett bra jobb som de hade gjort. Så att vi kunde ju använda det jobbet som de hade gjort, men vi skrev det med en annan politisk inriktning. Så kan man ju göra, naturligtvis. Säker många andra som har gjort likadant.

Julia Peralta: Och det var den utredningen om fastighetsdataverksamhetens framtida inriktning?

Gert Persson: Ja, vi föreslog att arbetsuppgifterna skulle flyttas till ett annat ämbetsverk istället för det som hade placerats uppe i Gävle, så vi åkte upp för att beskriva resultatet. Det var mycket lustigt för alla som satt i lokalen, utom generaldirektören, reste sig och gick när vi hade berättat. Så att det var en klar markering, att de inte tyckte om att de skulle bli nedlagda.

Julia Peralta: Vilken av alla utredningarna var det här du berättar om nu, var det den om…?

Gert Persson: Fastighetsdataverksamheten, FADIR-kommittén, eller utredningen.[1] Så att de tyckte inte om att byta ”chefsverk”. Idag är de där de hör hemma i Lantmäteriverket. Vi föreslog att de skulle läggas ner eller flyttas över till Lantmäteriverket, och det tyckte de inte om. Nu har vi det så i alla fall. Så vi hade rätt och de hade fel men det blev ändå så, men det visste ju inte vi då, att vi skulle få rätt då, men 10 ca år efteråt fick vi ju veta det. Det vet man ju inte medan man håller på.

Julia Peralta: Och RAFA? Om vi går tillbaka då till RAFA…

Gert Persson: RAFA ja, allmänna försäkringen.

Julia Peralta: Det var, som sagt, en rationaliseringsutredning.

[1] Den översyn som skedde genom Fastighetsdatakommittén, och som ledds av Sven Moberg. Den utredning som gjordes med Jan Freese som orförande och mig som huvudsekreterare hette FADIR. Skriftlig kommentar från Gert Persson i skriftligt brev 2008-05-29.

Gert Persson: Ja, det var det.

Julia Peralta: Berätta om…

Gert Persson: Min uppgift där var att försöka titta på vilka datorer behövs runtom i den allmänna försäkringen. Så att jag var egentligen specialinriktad mot datorerna och användningen utav datorerna inne på RAFA. Kommer du ihåg vad han heter, vi pratade om det här namnet…

Julia Peralta: Vad tänker du på, Gert…?

Gert Persson: Jag tänker på Riksförsäkringsverket, Olof Bergvall hette han. Bergvall. Så det var honom jag hade kontakt med hela tiden.

Julia Peralta: Hela tiden?

Gert Persson: 100 procent. Alltså som deras representant då. Men någon annan hade ansvaret för själva utredningen, det var en offentlig utredning.

Julia Peralta: Du var deras representant alltså, i utredningen?

Gert Persson: Nej, nej det var jag inte.

Julia Peralta: Nej, det var han, Olof Bergvall.

Gert Persson: Ja som jag hade kontakt med. Jag tror att det var så att jag fick uppgiften av Statskontoret, om jag inte kommer ihåg fel.

Julia Peralta: Statskontoret?

Gert Persson: Ja, Statskontoret ansåg att jag skulle gå med iden här utredningen. Om jag inte kommer ihåg fel. Det är sådant som man inte kommer ihåg. Så att det är säkert att det är någon från Statskontoret som kommer ihåg att de hade satt in mig i den här utredningen. Rimligen bör de komma ihåg det här bättre än jag. Min uppgift var ju, som sagt, att titta över databehovet för lång sikt framåt i princip. ”Om ni köper den här datorkraften kan ni använda dem i 10 år, köper ni inte de här så får ni köpa nya om tre år”, och den var ungefär den här typen av uppgifter som skulle utredas.

Julia Peralta: Hur såg, vad var det för syn om verkligheten ni hade då. Av den här, alltså vad var problematiskt, vad var i behov av förändring och varför?

Gert Persson: Ja, det var hela uppsättningen av datorer egentligen som behövdes ses över i hela verket.

Julia Peralta: Så det var en utredning…?

Gert Persson: Det var en nödvändig utredning, ja.

Julia Peralta: Med fokus på just den tekniska förändringen av verksamheten.

Gert Persson: Ja just det, men det var en delmängd utav det större utvecklingssystemet, tekniken fick ju sin stora plats där eftersom det var mycket en fråga om teknik. Medan utredningen gällde organisationen inom Riksförsäkringsverket också.

Julia Peralta: Fanns det andra aspekter som fick tas hänsyn till, än den tekniska?

Gert Persson: Det finns det alltid. Det finns det alltid, men det var inga oväntade saker som dök upp där.

Julia Peralta: Kommer du ihåg några speciella?

Gert Persson: Nej. Ja, det var ju så att man kunde inte flytta folk hur som helst. Så att man kunde inte ge sig in på placeringen av olika verksamheter. Men, så att om det är förändringar som har skett senare, så beror det inte på vad vi sysslade med i den här utredningen, som var ett specialarbete, utan det var Gunnar Sträng som hade synpunkter på var saker och ting skulle placeras i Sverige. Han placerade ju ut ett antal organisationer i Sverige, som fortfarande är på fel ställe, faktiskt. I Norrköping finns ett antal, SMHI, för att ta det som ett exempel och en del andra också, som egentligen inte hör hemma där. Juristerna placerades i Jönköping och ända sedan de blev placerade har de ju kämpat för att komma tillbaka till Stockholm. Och nu har de lyckats med det, har jag förstått, för jag har läst det i tidningarna.

Julia Peralta: Andra aspekter, Gert, som du kommer ihåg. Som var viktiga att ta hänsyn till.

Gert Persson: Nej, jag har mer eller mindre…

Julia Peralta: Fick tekniken ligga före det mesta eller…?

Gert Persson: Nej. Jo, när det gällde genomförande på sikt, ja. Därför att investeringarna i datamaskiner och motsvarande var ju ganska stora. Så det hade ju en ekonomisk betydelse. Så man kunde ju inte hantera det hur som helst utan man hade då framför allt ekonomin som hade tor betydelse. Ta Skatteverket, det är ett bra exempel, där Gunnar Sträng bestämde att Skatteverket skulle ha hälften IBM-datorer och hälften SAAB-datorer och sådant där. Det passade bra för han ville kanske få bort bara IBM-datorer medan vissa andra enbart ville ha Saab-datorer.

Julia Peralta: Vad sade du, han skulle få bort…?

Gert Persson: För att få bort snacket. Och det motstånd som man ansåg fanns mot den svenska industrins utveckling utav datorer. Där var ju många som sade, vi kan ju inte, klart att vi skall ha IBM. Och SAAB tyckte ju naturligtvis, klart vi kan göra datorer i Sverige. De ser lite annorlunda ut vad gäller utseende och teknisk struktur, men det är svenska datorer. Jag har fortfarande rätt mycket kontakter med de här människorna, personer inom Datasaab jag har fortfarande kontakt med.

Julia Peralta: Uppstod det konflikter, om man säger så, i, där man försökte införa en teknisk förändring, om man tänker på RAFA då, till exempel mer konkret, och där det fanns aspekter som var överordnade, som definitivt inte fick…?

Gert Persson: Nej, det var väl inte så mycket det som var konflikt eller orsakade konflikterna. Utan konflikterna uppstod nog på grund av resultatet, mindre folk till exempel. Det var väldigt känsligt. Hade man 25 människor placerade i Gävle, för att ta ett exempel, så var det närmast omöjligt att få någon acceptans på att det skulle bli 20 människor istället för 25. Därför att de befanns sig i Gävle. Jag menar, i Gävle var ju fem personer väldigt mycket jämfört med alla i Stockholm. Likadant uppe i Norrland till exempel. Jag blev inblandad i ett sammanhang då, väldigt lustigt förresten, för att finansdepartementet hade placerat viss verksamhet uppe i Kiruna. Och det första jag gjorde när jag fick ta över den verksamheten, det var att lägga ner den. Det fanns ingen lönsamhet. Det fanns ingen som helst motivering för att ha den verksamheten där. Och Monica Sundström som kommit in i den här bilden, hon tyckte att jag var odemokratisk för att jag inte följde vad regeringen ansåg vara bäst i det här sammanhanget. Så vi hade ganska ordentliga kontroverser hon och jag, just om detta. Jag ville lägga ner i Kiruna för att det var meningslöst att ha det där, ja, hon ville att det skulle vara kvar, bara av politiska skäl. Jag menar, politiska skäl är ju ingen egentlig orsak till att ha en verksamhet. Det var så länge sedan så det kanske hon har glömt bort. Om det kommer på tal om det här någon gång, så är det hon som skall föra det på tal, inte jag.[2]

Julia Peralta: Är det något som inte jag har frågat dig om som skulle vilja ta upp?

Gert Persson: Nej. Jo, det finns ju mycket man kan ta upp. Men, det är ingenting som jag tycker är speciellt, nej det tycker jag inte. Jag menar, utvecklingen pågår och om den går i en annan riktning än det man tyckte för 30 år sedan, ja då får man acceptera det. Datalagsutredningen nämns här också [tittar i sina papper]. Medverkan i utredningar, urval, det har vart en, två, tre, fyra, fem stycken som jag har tagit upp här, men det finns många fler, i och för sig. Datalagen har alltså inte blivit vad datalagen skulle bli. Det kan jag stå upp för och tala om i offentliga sammanhang. Datalagen har icke möjligheter att utföra det den egentligen skulle. Så integriteten för personer har icke blivit bättre på grund av att datalagen finns. Och det beror inte på att datalagen är felaktig, utan det beror på att regering och riksdag inte anser att den personliga integriteten är så pass viktigt som den egentligen är, faktiskt. Därför att den personliga integriteten, jag menar, det är ju en väsentlig del i en människas egenutveckling, personlighet. Jag har exempel på detta nu, nämligen från Egypten. Där finns inget som heter personlig integritet. Den är centralstyrd till extrema gränser. Och Islam har utvecklats i den riktningen också att det stöder, så att säga, ledningens inriktning. Jag bara tar upp detta, därför att jag kom därifrån för ett par dagar sedan, jag tyckte det var tråkigt att se. Man kan dra det här som något slags parallell, även om det inte är eller har någon likhet egentligen, så är det här någon slags parallell, kan man säga.

Julia Peralta: Och din roll i datalagsutredningen hängde inte ihop, men man kan dra paralleller till din arbetsuppgift…i Datainspektionen, eller hur?

Gert Persson: Egentligen inte, men så småningom, ja. Datalagsutredningen, den gjordes ju av en person som var ordförande i den där och han var politiskt tillsatt. Han var inte politiker, men politiskt tillsatt. Och Jan Freese var en av sekreterarna i datalagsutredningen. Och den andra sekreteraren kommer jag inte ihåg vad han hette. Anledningen till att jag kom in i det här var väl att jag fanns på DAFA då, och jag skulle skriva ett remissvar. Jag träffade den här sekreteraren nere i Köpenhamn vid ett tillfälle efteråt. Han sade att, vi har läst ditt remissvar och att det är det enda remissvaret som går i den här riktningen, alla andra har liksom inte förstått hela datalagen. Så jag fick ingen kritik, men han blev

[2] Se addendum.

väldigt intresserad av vad jag hade för synpunkter på datalagsförslaget. Och det var ju då jag lärde känna Jan Freese. Så vi hade i vissa avseenden egentligen olika åsikter om datalagen när den skulle beslutas året efter. Och det har faktiskt gjort att sedan dess har vi haft respekt för varandra i alla år och vi har haft samarbete alla år, och han var min chef under 10 år. Och det innebar, i alla fall, att han därigenom har sagt att det kanske var rätt att datalagsutredningen då inte var riktigt fullständigt slutförd. Man hade bråttom, man skulle införa en datalag och sedan så fick den bli ungefär vad den blev. Och det har han faktiskt själv understrukit många gånger under årens lopp, att så var det, faktiskt. Men, jag bara nämner detta därför att det råkade nämnas. Och dessutom så tror jag att han, i en av hans böcker är beskrivet att han då tyckt att det var riktigt, det jag sade.[3] Anledningen till det, det är att, det här med att datalagen blev omskriven år efter år, ja, det blev ju så. Den var inte riktig, den var inte bra från början så de var tvungna att ändra och peta på den, jag tror en eller par gånger varje år i alla år som den har funnits, sedan 1973. Men då menar jag på, att då kunde man tagit ett år till på sig och gjort en ordentlig datalag eller i alla fall en bättre. Men sedan så hände det att politikerna la sig i det här och då blev det aldrig så där väldigt bra. Därför att de har ju andra intressen att bevaka än vad de som gör utredningar har.

Julia Peralta: Men Gert, man kan ju dra parallellen till Datainspektionen, väldigt tydliga.

Gert Persson: Ja. Datainspektionen finns fortfarande och har fortfarande svårigheter, på grund av det här, efter 30 år eller vad det är. Jag kommer inte ihåg när de startade, nej det var 1973, var det väl vad.

Julia Peralta: Ja. Jag har inga andra frågor.

Gert Persson: Bra.

Skriftligt addendum av Gert Persson 29 maj 2008:

Särskild kommentar till sidan 18 (orsaken är att DAFA inte är tillräckligt beskrivet för att en icke insatt läsare kan förstå verksamheten):

DAFA:s särskilda ställning kan kanske klaras ut tydligare i detta sammanhang. DAFA var en s.k. 1000-kronors myndighet, vilket innebar att man fick ett anslag vid budgetårets början på 1000 kronor. DAFA måste i övrigt skaffa intäkter som räckte till att täcka samtliga kostnader, precis som till exempel ett företag i aktiebolagsform. Överskott eller underskott skulle redovisas i årliga samt delårsvisa rapporter. Inköp av datorer kunde däremot endast ske efter samråd (och synpunkter) från Statskontoret. Därför kallades Statskontoret för ”chefsmyndighet” för DAFA men övrigt fick man sköta verksamheten själv – givetvis med en styrelse.

DAFA:s kunder var i stor utsträckning statliga myndigheter. DAFA:s situation var därför extremt beroende av kundmyndigheternas anslag, och DAFA:s kostnader kunde därför i princip inte täckas annat än under budgetperioden. Fick kunderna överskott blev dessa indragna, och fick man underskott uppstod svårigheter under kommande budgetår. De

[3] Jan Freeses bok heter “Den maktfulkomliga oförmågan”. Den är mycket läsvärd, kanske främst för byråkrater. Skriftlig kommentar från Gert Persson i skriftligt brev 2008-05-29.

kunder, som var statliga myndigheter, bad därför ofta om hjälp genom att under till exempel i juni förhandsskicka fakturor om man inte hade utnyttjat alla sina pengar. Sedan skulle dessa fakturerade belopp användas under ”rätt” budgetår, dvs. budgetåret efter. Man kan säga att DAFA därigenom blev en slags ”penningsventil” för en del kunder. Totalt rörde sig detta om flera miljoner konor varje budgetår.

Dessa frågor/problem var den främsta orsaken till att jag så bestämt hävdade att DAFA hade en helt felaktig verksamhetsform. Dessutom var personalens lönefrågor ett ganska stort praktiskt problem. Man måste till exempel gå till en högre instans om man t.ex. ville anställa en civilingenjör eller någon annan kompetent akademiker. Jag blev ganska trött på detta springande till kanslihuset i lönefrågor. Själv blev jag till exempel kontraktsanställd i olika omgångar.

DAFA borde alltså ha blivit ett aktiebolag som till exempel Statskonsult.

Som jag tidigare nämnt blev denna fråga helt omöjlig att ens diskutera när Sven Moberg blev styrelsens ordförande. Samma dag som jag fick veta styrelsens förändring gick jag till regeringskansliet och berättade detta för Monica Sundström (jag tror att hon var statsekreterare då) samt att jag beslutat lämna DAFA omedelbart. Jag tyckte detta var hederligast, och jag har faktiskt inte besökt DAFA sedan dess (det var 1975).